

Univerzita Karlova Praha, Pedagogická fakulta, Katedra výtvarné výchovy

Posudek oponenta závěrečné práce

Vedoucí závěrečné práce: doc. ak. mal. Ivan Špirk

Oponent závěrečné práce: Mgr. MgA. Sylva Francová

Autor závěrečné práce: Bc. Zuzana Adamová

Obor: Výtvarná výchova se zaměřením na vzdělávání

Akademický rok: 2019/2020

Název práce: Osud jednotlivce – hledání kořenů (specifické souvislosti v umění 20. Století)

Obsah a cíl práce

Diplomová práce se zabývá důležitostí života každého člověka a dopadem životní cesty jednotlivce na dějiny jako celek. Studentka sleduje osud svého dědečka Josefa Adámka a zaměřuje se na určitá časová období jeho života a zároveň se věnuje i umělcům, které Josef obdivoval či se s nimi setkával. Cílem práce je skrze zmapování života jednoho „obyčejného“ člověka vidět i tzv. „velké dějiny“. Důležitou součástí práce je i důraz na peripetie umění v sakrálním prostoru ve dvacátém století.

V didaktické části studentka navrhuje pedagogicky ozkoušenou výtvarnou řadu věnující se tématu hledání kořenů člověka, kde se zaměřuje na důležitost kontinuity generací a na hodnotu stáří (věcí i lidí) i osobní historie pro vzdělávání.

Autorská část obsahuje několik částí, ve veřejném prostoru prezentovanou „Mapu dědečků“, animaci „U stolu“, kresby a malbu, které vznikly při pátrání po osudu dědečka autorky. Práce je doplněna i nashromážděnými dobovými materiály uloženými do „Josefova kufříku“.

Struktura práce (členění kapitol, logická provázanost)

Práce se skládá ze tří částí - teoretické, didaktické a praktické výtvarné.

Teoretická část je členěna na dvě rozsáhlejší kapitoly, které obsahují jasně vymezené podkapitoly a studentka se snaží dívat se na daná témata i v širším kontextu. V úvodu práce by bylo vhodné alespoň pár slovy informovat, kdo byl Josef Adámek, kterého zde jmenuje jako osobu, jejíž osud je páteří linií teoretické i praktické části (i když se mu věnuje studentka dostatečně v další části práce). V první části se zamýšlí nad pojetím smyslu života jako uchování a předávání dědictví tradičních hodnotových systémů od starších generací, ze kterého plynou určité závazky. V kapitolách „Kontinuita generací“ nebo „Paměť místa, místa paměti“ zdůrazňuje důležitost paměti, a to nejen osobní. V další části nastiňuje kontexty historie i umění ve 20. století. Kapitola věnující se rekapitulaci notoricky známých historických peripetií českých zemí se mi zdá nadbytečná. Zajímavější je stručné shrnutí dramatického vývoje přístupu k náboženským obcím v českých zemích ve 20. století.

Stěžejní částí teoretické části je popis životního osudu Josefa Adámka, jeho manželky Marie a dvanácti Josefovým potomkům, kdy zkoumá vliv života v aktivní a perzekuované rodině na jejich osobní život a jak vnímají sepjetí s určitým konkrétním prostorem. Další kapitola se již věnuje jednotlivým osobnostem a místům, důležitým v Josefově životě, ke kterým se váže křesťanská víra. V této části bych uvítala více objasněnou provázanost a propojenost míst a osobností s životem Josefa Adámka, jako to je například u textu věnujícímu se životu Otmara Olivy, kterému seděl Josef Adámek modelem pro sochu Leopolda Mandiče z roku 1987.

Pro didaktickou část práce studentka připravila výtvarnou řadu „Hledání kořenů, stáří jako hodnota“, kde na sebe navazuje řada navzájem provázaných úkolů, které byly ozkoušeny dětmi v ZUŠ Šárecké údolí. Autorská část úzce souvisí s teoretickou i praktickou částí.

Věcné zpracování (teoretické a metodologické zakotvení, náročnost tématu, inovativnost, přínos práce, formulace závěrů)

Studentka své téma pojímá z různých stran a práce má i svou filosofickou hloubku, zmiňuje filosofy Jana Sokola, Jana Patočku nebo Henriho Bergsona a vede k zamyšlení a náhledu na život v jeho komplexnosti a kontinuitě. Zvolila si velmi osobní téma a její zaujetí pro něj je výrazné. Zpracovává životní osudy nejen Josefa Adámka ale i mnoha s ním provázaných osobností (Josefa Floriana, Mikuláše Medka, Ludvíka Koleka atd.) a svůj pohled zaměřuje nejen na jejich duchovní přístup k životu ale i na tvorbu a provázanost s konkrétními sakrálními místy. Uvítala bych, po kapitolách věnujících se životu a dílu jednotlivých osobností, shrnutí jejich vzájemného propojení s osobou Josefa Adámka a zhodnocení kontextu doby. Také by bylo přínosné shrnutí teoretické části, které by zobecňovalo to, jak osud jednotlivce – umělce ovlivňuje jeho dílo.

Oceňuji podrobný a z různých stran nahlížený vstup do uvedené problematiky, věnování se tématům paměti místa a míst paměti.

Diplomantka velmi pečlivě pracuje nejen s literaturou, ale i osobním sběrem informací. Práci by ještě prospělo větší zaměření na to, jak se osud vybraných osob promítá do jejich díla a jak ho ovlivňuje historie, jak by odpovídalo podtitulu její práce – specifické souvislosti v umění 20. století.

Velkým přínosem je vnesení tématu stáří a tradičních hodnot věcí do současné výuky výtvarné výchovy. Studentka postupně rozvíjí zvolené téma a zaměřuje pozornost dětí na rodinné kořeny a osobní historii. Jde o aktuální téma v době, kdy generace žijí odděleně a zkušenost člověka ztrácí v bouřlivém technologickém rozvoji svůj význam.

Autorská část (kontext českého i světového umění, reflexe vlastní tvorby, dokumentace uměleckých děl)

Autorská výtvarná část se skládá z „Galerie předků“, „Mapy dědečků“, animace a maleb vzniklých podle kreseb v terénu. Součástí je také „Josefův kufřík“, do kterého studentka ukládala nalezené dobové materiály.

Z didaktického projektu věnujícího se tématu „Hledání kořenů“ vycházejí práce „Galerie předků“ a „Mapa dědečků“, na kterých autorka spolupracovala se svými žáky i s dalšími lidmi. Sociálně laděný projekt má i edukativní rozměr - autorka se snaží motivovat k hledání kořenů a zaměřuje pozornost na dědečky, často mizející ze životů svých vnuků. Práce byla velmi kreativně prezentovaná ve veřejném prostoru a bylo by přínosné, kdyby v dokumentaci bylo uvedeno více údajů o místě a času této instalace. Tato část práce má velký potenciál i pro další pokračování. Bylo by zajímavé zmínit souvislost s tvorbou Kateřiny Šedé, Christiana Boltanski či dalších autorů.

Kresby kostelů – kostelních věží z míst, která Josefa formovala nebo pro něj byla důležitá, jsou autentickým dokladem o autorčině prožitku a někdy i o těžkostech při jejich tvorbě. Práci by posunulo dál zaměření se více než na oříznutý výsek z architektury pokus o zobrazení prožitku z těchto silných

Univerzita Karlova Praha, Pedagogická fakulta, Katedra výtvarné výchovy

míst (například práce s otiskem, frotáží, zjednodušením do znaku, záznamy světla a stínu atd.) Oceňuji ale gestičnost kresby ze Šternberka nebo Staré Říše nebo barevné provedení kostela svatého Augustina.

Animace „U stolu“ citlivě doplňuje jednotlivé práce a představuje širokou rozvětvenou rodinu Adámků. Naznačené větvení linií rozrůstání rodu by mohlo sloužit při rozpracování jako samostatná expresivní kresebná animace.

Správnost citace a odkazů na literaturu

Studentka využívá literaturu vztahující se k tématu a správně cituje.

Grafické, formální a jazykové zpracování

Diplomová práce je výborně graficky upravena, autorka zvolila k tématu práce se hodící font, který evokuje písmo starého psacího stroje a nápaditě ho doplňuje o graficky řešené názvy kapitol. Práce je doplněna množstvím obrazového materiálu s popisky. Dobře pracuje s jazykem a i po formální stránce nenacházím problém.

V práci se objevuje pár drobných nepřesností či nevhodných formulací, například:
„Ani posledních dvacet let dvacátého století není černobílou kulisou...“, myšleno 10 let po převratu. (str. 20)

„osvícenství... vycházelo z husitství z dob Rakousko-uherské monarchie.“ (str. 22)

„Nejstarší žijící vnučka byla dvaadevadesátiletá paní.“ (str. 77).

Doporučení/nedoporučení k obhajobě

Datum 31. srpna 2020

Podpis

Otázky k obhajobě:

- 1. Znáte nějaké umělce z České republiky či zahraničí, kteří se také věnovali tématu „hledání kořenů“, sociálně laděným projektům nebo tématu „paměti“ ?*
- 2. Jak podle Vás ovlivňuje osud člověka - umělce jeho výtvarné dílo?*